

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

**Diana, Antonino
Lugduni, M. DC. LXXX.**

134. An neceßaria sit sententia, vt donatarius in conscientia ex causa ingrati-
tutinis teneatur restituere bona donata? Et an ex causa ingrati-
tutinis poterit donator, aut eius hæredes occultè se ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76413)

3. Sed sententiam Molinæ docet Harprecht. *tom. 2. lib. 2. tit. de don. §. 2. n. 161.* vbi sic ait, Obiætant aliqui reuocari posse donationem, si donatarius donatorem ad pauperem redactum alere recuset, arg. *l. alimentum, §. 6. §. 1. ff. de agnos. & alend. liber. & l. de curionibus, §. ff. de agnos. & alend. liber.* Nam respondetur primò, quòd donatarius non sit obligatus naturaliter, multò minus civiliter ad alendum donatorem egenum, & vt maxime naturaliter esset obligatus, nulla tamen prestādi alimenta necessitas ipsi incumbere. Deinde, licet donatarius cogere alere donatorem egenum, & si id nō faceret ingratus iudicaretur, non tamen protinus ab ipso reuocari donatio posset, quandoquidem non quauis, sed grauis, & insignis ingratitudo ad hoc requiritur, vt donatio reuocetur. Sic quamuis liberi parentes alere teneantur, si quis a liberis, §. 6. *tot. tit. ff. de agnos. & alend. liber. vel parentibus*, non tamen propter alimentata non prestata, liberi a parentibus exheredari queunt.

4. Neque obstat *d. l. alimentum, §. 6. §. 1. ff. de agnos. & alend. liber. vel parentibus*, sed de libero loquitur, qui patrono egenti alimenta denegauit: neque hic vlla comparatio est patroni, & donatoris. Etsi enim is donatarius beneficio affectus, & liberalitate ad gratitudinem, atque remunerationem obstrinxerit; attamen patronus longè maius in libertum contulit beneficium, libertatem scilicet, rem omnium pretiosissimam, nullòque pretio nummario æstimandā, *l. libertas inestimabilis, §. 106. ff. de reg. iur.*

His tamen non obstantibus contra Harprechtum, & Molinam, affirmatiuæ sententiæ ego adhareo, & nostram sententiam præter DD. à Vvadingo citatos tenet Caspensis in *Theol. mor. to. 2. tr. 19. disp. 2. sect. 2. n. 29.* Dicastilli *lib. 2. tr. 5. disp. 1. dub. 7. n. 152.* Lessius *lib. 2. c. 18. dub. 1. 4. n. 100.* & ex Iurisconsultis Hummius in *Encyclop. iur. p. 3. tit. 26. c. 6. n. 6.* qui citat Mozzium.

5. Notandum est hic obiter, quòd quamuis filia dotata & coniugata committat causam aliquam ingratitudinis aduersus patrem, ex contentis in *l. fin. C. de reuoc. don.* non poterit pater constante matrimonio donationem reuocare, quia vergeret in damnum maritizdos enim non est titulus lucratiuus ex parte mariti, sed onerosus. Idem dicendum soluto matrimonio, si filios habeat. Ita Ceuallus *to. 1. commun. contra commun. disp. 73.* & constat ex *l. si dotes, §. de iur. dor.* Solutò verò matrimonio poterit dos reuocari ob ingratitudinem, quando maritus filios non reliquit, vt tradit Pinellus in *l. 1. §. p. n. 62. C. de bon. matern. Matienzo in l. 1. tit. 6. gloss. 1. n. 3.* vbi docet cum Ceuallus citato, dotem non esse titulum lucratiuum ex parte mariti, sed onerosum propter onera sustinenda matrimonio; esse verò titulum lucratiuum ex parte filii: dotata, quæ est communis opinio, quam egregie tractant idem Ceuallus & Pinellus allegati, & Rubens in *c. per vestras, notabili §. 2. n. 7.*

RESOL. CXXXIV.

An necessaria sit sententia, vt donatarius in conscientia ex causa ingratitudinis teneatur restituere bona donata? Et an ex causa ingratitudinis poterit donator, aut eius heredes oculis se compensare ante latam sententiam iuxta Regulas occultæ compensationis? Et an causa reuocandi donationes habeant locum in reuocando legato comparatione legatarij ingratis, si testator defunctum afficiat graui iniuria, vt si carnaliter cognouit eius uxorem, &c? Et an donatarius ingratus restituere quoque teneatur fructus ex re donata ante reuocationem perceptos? Ex p. 8. tit. 6. Ref. §. 8.

§. 1. Negatiuè respondet Dicastill. *lib. 2. tr. 4. disp. 1. dub. 7. n. 157.* & 158. vbi sic ait, Quamuis Molina satis probabiliter dicat, cum donationis reuocatio sit poena statuta à iure, donatarium ingratum non prius

teneri donata restituere, quàm in iudicio ingratitudinis causa fuerit probata, iuxta *l. vlt. §. ex his enim, C. de reuoc. don.* Censuit Couarruias, quamuis trepidè in epitome p. 2. c. 6. §. 8. n. 17.

2. Quæ doctrina si vera est, imò eo ipso quòd probabilis sit, non poterit donator, aut eius heredes occultè se compensare ante latam sententiam iuxta regulas occultæ compensationis, de quo in tractatu de restitutione diximus.

3. Cum tamen nos ad defectum intentionis, & ad conditionem appositam, nisi ingratitudo superuenerit, totam vim potestatis reuocandi reduxerimus, non video esse necessariam sententiam iudicis, eo ipso quòd aperte censlet de ingratitudine, qua superueniente donandi intentio non fuit. Ita Dicastilli.

4. Sed ego affirmatiuæ sententiæ adhareo, quam præter Molinam & Couarruiam, quos citat Dicastill. tenet Vvigers de *iur. §. c. 2. dub. 12. n. 58.* & Fagundez de *contract. lib. 4. c. 14. n. 10.* Lugo *to. 2. disp. 23. sect. 11. n. 172.* vbi probat hanc facultatem reuocandi, donatori non concedi in prædicta lege, nisi in iudicio dilucidis argumentis causa approbata fuerit. Quare donatarius non solum non tenetur ex se rem donatam reddere ob suam ingratitudinem, sed neque etiam si petatur, nisi in iudicio ingratitudinis causa probetur, & approbetur. Quam conditionem licet lex illa canonica non expresse, videtur tamen illà supposuisse, cum eā non rececit, & aliunde in re legibus introducta iuxta iuris terminos loqui presumitur de ingratitudine iuridicè probata.

5. Nota etiam hic causas reuocandi donationes habere locum in reuocando legato comparatione legatarij ingrati, si testatorem defunctum afficiat graui iniuria, vt si carnaliter cognouit ipsius uxorem. Ita Molina *disp. 211.* Gomez *1. var. c. 12. n. 56.* Sà v. *Legatum, ad finem: Bonacina de don. disp. 3. q. 12. punct. 41.* Quæ si tantum sit poena, non obligabit ante sententiam iudicis; si verò reducatur in conditionalem intentionem legantis, id est, nisi adsit ingratitudo, etiam ante sententiam iudicis habebit locum, secundum opinionem Dicastilli, vbi supra, qui hæc etiam obseruauit *n. 159.*

6. Sed hic merito vocandum est in dubium an donatarius ingratus restituere quoque teneatur fructus ex re donata ante reuocationem perceptos? Ripa affirmat in *d. l. vlt. §. 66. n. 211. C. de reuoc. don.* Negat verò gloss. in *l. generaliter, §. proinde, in v. Aliqua causam, ff. de fideic. liber. Ias. in l. si heres, in 2. ff. de cond. caus. dat. & post alios, quos citat Tiraq. in *d. l. si inquam, in v. Reuertatur, n. 281. C. de reuoc. don.* & Gutierrez *d. c. 10. n. 7.* vbi hæc vtriusque verissima ratione, quòd ipsa donatio valida sit, & perfecta ab initio, vndeque donatarius bona fide percipiat fructus vsque ad litem contestationem. At post litem contestatam perceptos fructus restituere tenetur donatarius ingratus, *l. certum. C. de rei vind.* Gutierrez *d. c. 10. n. 8.* Quòd conferunt quæ tradit Pinellus in *l. 2. C. de reuoc. vend. p. 2. n. 60.* Et hæc omnia docet etiam Henricus Bocerius *tr. de don. c. 3. n. 202.* quibus ex Theologis adde Dicastill. *lib. 2. tr. 5. disp. 1. dub. 7. n. 159.* & Molinam *to. 7. disp. 281. n. 6.**

RESOL. CXXXV.

An donatio inefficax reuocari possit, diligenter examinatur? Et quid est dicendum, si donatio inefficax facta sit Ecclesie, vel pia causa, an solum possit reuocari quoad legitimam filiorum? Et quid, si pater, aut mater prodigis donationibus inter vivos, siue in vnum filium, siue in extraneam personam, totam substantiam, aut notabilem eius partem effuderit? Et an donatio inefficax possit reuocari, etiam si iuramento sit confirmata, vel si donator eam renunciet, aut nascatur?